

УДК 81'373:811.161.3"19"

АДГІДРАЊІМІЧНЫЯ ПЕРАЙМЕНАВАННІ АЙКОНІМАЎ БЕЛАРУСІ ХХ СТАГОДДЗЯ

А. В. Кавалёва,
кандыдат філалагічных навук, дацэнт
кафедры англійскай мовы і МВЗМ,
УА «Мазырскі дзяржаўны педагагічны
ўніверсітэт імя І. П. Шамякіна»

Паступіў у рэдакцыю 27.09.16.

UDC 81'373:811.161.3"19"

DENOMINATION OF THE BELARUSIAN PLACE NAMES IN THE XXth CENTURY, WHICH ARE BASED ON HYDRONYMICAL UNITS

A. Kavaliova,
PhD, Associate Professor of the Chair
of English and Methods of Teaching
English, Mozyr State Pedagogical
University named after I. P. Shamyakin

Received on 27.09.16.

У артыкуле разглядаюцца перайменаванні айконімаў Беларусі ХХ стагоддзя, утвораныя ад гідранімічных адзінак. Выяўляюцца тапанімічныя асновы новых айконімаў, а менавіта гідронімы, якія лакалізуюцца на тэрыторыі сучаснай Беларусі, або рэканструяваныя гідронімы, што не засведчаны ў вядомых лексікаграфічных крыніцах, але па сваёй структуры яны падобны да такіх найменняў. Гэтыя назвы былі спробай падпарадкаваць новыя адзінкі тапанімічным заканамернасцям, уласцівым айконімам Беларусі. Але адначасова з увядзеннем у айканімічную сістэму гэтых адгідранімічных айконімаў былі страчаны старажытныя адзінкі, што ўказвалі на гістарычныя адметнасці грамадскага жыцця тагачаснага насельніцтва, а менавіта змяшчалі інфармацыю пра гістарычны антрапанімікон, пра гістарычныя формы землеўладання і землекарыстання, сацыяльныя рэаліі.

Ключавыя словы: дэнамінацыя, айконім, гідронім, тапанімічная аснова, апелятыў, антрапонім, арэал айконімаў.

The article deals with the denomination of Belarusian place-names in the XXth century, which are based on hydronymical units. The toponymic stems of the new oikonyms are revealed, they are the hydronyms, which are situated on the territory of modern Belarus or they are the so-called remodelled hydronyms, such units are not registered in the lexicographical sources, but their structure is similar to the proper names of this kind. Such place-names are considered to be the attempt to subject the new units to the toponymical patterns, which are typical for Belarussian oikonyms. But at the same time, as the hydronym-based oikonyms appeared in the oikonymical system, the ancient units were lost. Such traditional place names registered the historical anthroponymicon, the historical kinds of landownership and land tenure, social features.

Keywords: denomination, oikonym, hydronym, toponymic stem, appellative, anthroponym, area of oikonyms.

Назвы населеных пунктаў з'яўляюцца помнікамі культуры, захоўваюць звесткі пра старажытныя заняткі насельніцтва, уваасабляюць светаўспрыманне тагачаснага сацыяму. Перайменаванні назваў населеных пунктаў засведчаны ў кожны гістарычны перыяд. Палітычны падзеі 1917 года прывялі да з'яўлення ў айканімічнай сістэме Беларусі шматлікіх новых назваў, а таксама перадумовілі дэнамінацыю найменняў, якія, на думку іх стваральнікаў, разыходзіліся з тагачаснай ідэалогіяй. Перайменаванню падлягалі адзінкі, суадносныя з назвамі старажытных рамёстваў і промыслаў (*Дзягцянка, Гута*), з назвамі пэўных этнасаў (*Ляхі*), з назвамі прывілеяваных класаў (*Панічы*), з назвамі аб'ектаў культуры (*Царковішча*). Адзінкі, якія выклікалі асацыяцыю з «немілагучнымі» словамі ў сучаснай беларускай мове (*Халуў, Гараватка*), таксама былі перайменаваны. Старажытныя найменні замяняліся адзінкамі, якія

матыраваны тапаасновамі, што ўзыходзілі да назваў сімвалаў і ідэалаў тагачаснага грамадства (*Авангард, Факел*), назваў свят (*Акцябр, Першамайскі*), да апелятываў са станоўчымі канатацыямі (*Сонечны, Прывольная*), а таксама спалучаліся з лексемамі *новы, чырвоны*, што ў савецкі час набылі новую ідэалагічную канатацыю (*Новы Лад, Чырвоны Партызан*). У гэты перыяд узнікаюць айконімы-мемарыялы, створаныя ў гонар партыйных і дзяржаўных кіраўнікоў, рэвалюцыянераў, герояў грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, дзеячаў культуры (*Леніна, Кіраўскае, Чапаева, Заслонаўка, Някрасава*).

Дэнамінацыю назваў населеных пунктаў часткова разглядалі ў сваіх даследаваннях Н. А. Багамольнікава, А. А. Валасенка, В. П. Лемцюгова, Л. М. Лыч, Я. Н. Рапановіч, В. В. Шур і інш., але недастаткова поўна разгледжаны іх лексікасемантычныя і арэальныя

адметнасці. Мэта артыкула – прааналізаваць новыя назвы населеных пунктаў, якія маюць адгідранімічнае паходжанне, вызначыць іх тапанімічную аснову, а таксама тапааснову іх страчаных папярэднікаў, прасачыць лакалізацыю гэтых найменняў.

З даўніх часоў намінацыя назваў паселішчаў адбывалася па гідронімах, якія лакалізаваліся каля пэўных аб'ектаў. Вылучэнне намінатарам геаграфічнага аб'екта сведчыла аб яго важнасці пры арыентацыі ў прасторы. Як правіла, назва буйнога воднага аб'екта пераходзіла на паселішча, а назва населенага пункта выкарыстоўвалася для наймення невялікіх водных аб'ектаў. Асноўная колькасць перайменаванняў XX стагоддзя, матываваных гідронімамі, выяўлена ў межах сучаснай Віцебскай вобласці. Назва *Альхоўка*, утвораная шляхам трансанімізацыі, суадносіцца з лімнонімам *Альхоўка*. Трэба адзначыць, найменні *Альхоўка*, якія маюць як аданамастычнае, так і зрэдку адапелятыўнае паходжанне, з'яўляюцца даволі распаўсюджанымі на тэрыторыі Беларусі: назва *Альхоўка* існуе ў Кобрынскім, Гомельскім, Астравецкім, Лідскім, Навагрудскім, Горацкім, Клічаўскім, Магілёўскім, Чавускім, Бярэзінскім, Вілейскім, Лагойскім, Мядзельскім, Нясвіжскім раёнах, дзве назвы засведчаны ў Міёрскім раёне.

У Дубровенскім раёне найменне *Дняпроўка* (з 1945 года) паходзіць ад гідроніма *Днепр*. Найбольшая колькасць утварэнняў з гэтай тапаасновай выяўляецца ў межах Гомельскай вобласці: адзінкі *Дняпровец* у Рэчыцкім, *Дняпроўскі* ў Рагачоўскім раёнах, засведчана найменне *Днепр* у Магілёўскім раёне. Перайменаванні *Днепрык* і адзінка-арыенцір *Прыдняпроўе*, што таксама матывавана патамонімам *Днепр*, лакалізуюцца ў Рэчыцкім і Аршанскім раёнах адпаведна.

Адзінка-кампазіт *Верхнядзвінск* уяўляе спалучэнне ад'ектыва *верхні* і гідроніма *Дзвіна*, ускладненага фармантам *-ск*. Новая назва замяніла ў 1962 годзе страчаны айконім *Дрыса*, які фіксуецца з XVI стагоддзя і ўзыходзіць да гідроніма *Дрыса*, правага прытока Заходняй Дзвіны. З тапаасновай *Дзвіна* ў Віцебскім раёне засведчаны таксама найменні-арыенціры *Прыдзвінне* і *Задзвінне*. Найменне *Расоны* (цэнтр раёна) суадносіцца з лімнонімам *Расона* [1, с. 349]. Айконім *Оршыца*, што ў Аршанскім раёне, утвораны ад гідроніма *Аршыца*, левага прытока ракі Дняпро. На Шуміліншчыне з 1964 года існуе назва *Абалянка*, матываваная гідронімам *Абалянка*, у Гарадоцкім раёне найменне-арыенцір *Надобаль* указвае на месцазнаходжанне – каля гідроніма *Обаль*. У Віцебскай вобласці засведчаны найменні *Альхавец*, *Аршанка*, *Асінавец*, *Беразнянка*,

Бярэзніца. Гідранімічныя адпаведнікі ў вядомых нам крыніцах адсутнічаюць, але гэтыя найменні маюць, верагодна, аданамастычнае паходжанне ад рэканструяваных адзінак **Аршанка*, **Асінавец*, **Беразнянка*, якія па сваёй структуры суадносяцца з гідронімамі *Альшанка*, правым прытокам Бярэзіны, *Выдранка*, ракой у Лунінецкім раёне, правым прытокам ракі Смердзь, *Ясенец*, ракой на Жытоміршчыне, *Свідовец*, правым прытокам ракі Убарць, з адзінкамі *Сакалянка*, правым прытокам ракі Адроў, *Бараўлянка*, левым прытокам Дзвінасы. На тэрыторыі сучаснай Беларусі з гэтымі тапаасновамі выяўлены найменні *Альхавец* у Гарадоцкім, Горацкім, Магілёўскім раёнах, *Беразніца* ў Валожынскім раёне.

У Мінскай вобласці таксама засведчаны новыя найменні, матываваныя гідронімамі. Айконім *Альбянка*, што з 1964 года лакалізуецца ў Нясвіжскім раёне, утвораны ад наймення *Альба*, якое праіснавала да 1978 года. Мяркуецца, што онім *Альба* атрымаў назву ад лац. *alba* 'белая, светлая' [2, с. 28]. Гідранімічны фармант *-янка* указвае, відавочна, на яго паходжанне ад назвы невялікага патамоніма. Найменне *Альбянка* не засведчана ў гідранімічных крыніцах, але на Беларусі гідронімы на *-янка* з'яўляюцца даволі распаўсюджанымі: *Бараўлянка*, рака ў Лагойскім раёне, *Саснянка*, рака ў Полацкім раёне, *Трасцянка*, рака ў Слоніўскім раёне. У айканімічным ландшафце краіны з гэтай тапаасновай засведчаны найменні *Альба* ў Івацэвіцкім раёне, *Альбінск* у Акцябрскім раёне, *Верхняя Алба*, *Ніжняя Алба* ў Жлобінскім раёне. Назва *Ветка* на Случчыне суадносіцца з гідронімам *Ветка*, правым прытокам ракі Трэмяля. У сучасным айканіміконе краіны названая тапааснова фіксуецца ў найменнях *Ветка* ў Буда-Кашалёўскім, Бялыніцкім, Салігорскім, Хоцімскім раёнах, а таксама назва *Ветка* – цэнтр раёна ў Гомельскай вобласці, адзінкі *Ветачка* ў Рагачоўскім, *Ветвіца* ў Лельчыцкім раёнах. Новы айконім *Ведрыца* на Чэрвеншчыне часткова захоўвае форму страчанага наймення *Ведрыцае*, утворанага ад гідроніма *Ведрыч*, правага прытока ракі Днепр. З фіналлю *-іца* засведчаны патамонімы *Мёрыца* ў Міёрскім раёне, *Тошчыца* ў Быхаўскім раёне. У Маладзечанскім раёне назва паселішча *Палачаны* суадносіцца з гідронімам *Палата*, правым прытокам Заходняй Дзвіны. З гэтай тапаасновай у айканіміконе Беларусі выяўляюцца назвы *Палачаны* ў Лепельскім, *Палата* ў Гарадоцкім і Полацкім раёнах, *Палатніца* ў Слоніўскім раёне, *Палачанка* ў Валожынскім раёне.

У межах сучаснай Мінскай вобласці зафіксаваны новыя айконімы *Аршніца* ў Клецкім раёне, *Беразніца* ў Валожынскім раёне, *Селецк* у Пухавіцкім раёне, іх фіналі (*-іца*, *-цк*)

указваюць, магчыма, на іх паходжанне ад гідронімаў, не зафіксаваных у гідраграфічных крыніцах. Найменне *Дольны Сноў*, што ў Нясвіжскім раёне, паходзіць ад гідроніма *Сноў, пра гэта сведчыць наяўнасць гідронімаў *Снов*, *Сновь*, *Сноўка* [2, с. 352], а атрыбутыўны кампанент *Дольны* ўказвае на спосаб уладання.

На Гомельшчыне выяўлены перайменаванні *Сянная* ў Рэчыцкім, *Рэкта* ў Жлобінскім, *Віць* у Хойніцкім, *Радамля* ў Нараўлянскім, *Днепрык* у Рэчыцкім раёне, *Добрыч* у Кармянскім раёнах. Айконім *Сянная*, верагодна, паходзіць ад гідроніма *Сянна*, левага прытока ракі Сож (бас. Дняпра). У айканіміконе Беларусі з гэтай тапаасновай засведчаны адзінкі *Сянно* (цэнтр раёна), *Сенна* ў Навагрудскім раёне, *Сянное* ва Уздзенскім раёне.

Найменне *Рэкта* матывавана гідронімам *Рэкта*, правым прытокам ракі Сянна. Адзінкі *Рэкта* фіксуецца ў Быхаўскім, Горацкім, Клімавіцкім, Слаўгарадскім раёнах, *Рэкта-Міхэйлаўка* ў Слаўгарадскім раёне. Назвы *Віць*, *Днепрык*, *Добрыч* матываваны гідронімамі *Віць*, *Днепр*, *Добрыч*. Айконім *Слабажанка* ў Хойніцкім раёне ўтвораны, магчыма, ад рэканструяванага гідроніма *Слабажанка. У Чачэрскім і Рагачоўскім раёнах выяўлены назвы *Беліца* і *Беліцк*. Найменне *Беліца* часткова захоўвае страчаны айконім *Новая Беліца*. Онім *Беліца* ўзыходзіць, магчыма, да апелятыва *беліца* 'балота верхавога тыпу з белым мохам' [3, с. 93]. У назве *Новая Беліца* атрыбутыўны кампанент *Новая* сведчыць пра адносны час узнікнення паселішча. Айконім *Беліцк* суадносіцца з гідронімам *Беліца*, левым прытокам ракі Добасна [1, с. 72].

На Магілёўшчыне айконім-арыенцір *Засожжа* ў Мсціслаўскім раёне паходзіць ад гідроніма *Сож*, левага прытока ракі Дняпро. У гэтым жа раёне выяўлена адзінка *Лютня*, утвораная ад гідроніма *Лютня*, левага прытока ракі Бязвусце. Новае найменне *Піціч* у Глускім раёне, утворанае ад патамоніма *Піціч*, замяніла грувацкую канструкцыю *Пасёлак Халопеніцкага спіртзавода*. Адзінка *Галынец* на Магілёўшчыне паходзіць, верагодна, ад гідроніма *Галынец (па мадэлі гідронімаў тыпу *Студзянец*), лімнімі *Галынец* засведчаны ў Шумілінскім раёне. Падобныя найменні лакалізуюцца па ўсёй тэрыторыі Беларусі – *Галынка* ў Бабруйскім, Баранавіцкім, Бераставіцкім, Бярэзінскім, Ваўкавыскім, Гродзенскім, Івацэвіцкім, Клецкім, Мастоўскім, Талачынскім, Шчучынскім раёнах, *Галы* ў Буда-Кашалёўскім, *Галынь* у Навагрудскім раёне.

У Брэсцкай вобласці адзінка *Ясельда* (Пінскі раён) матывавана гідронімам *Ясельда*, левым прытокам ракі Прыпяць. Айконім *Мухавец* суадносіцца з гідронімам *Мухавец*, правага прытока ракі Заходні Буг.

Назва паселішча *Зяльвянка*, што на Зэльвеншчыне, матывавана гідронімам *Зяльвянка*, левым прытокам ракі Нёман. На Гродзеншчыне айконім-арыенцір *Прынёманская* ўзыходзіць да патамоніма *Нёман*.

Сярод новых адгідранімічных назваў паселішчаў засведчаны адзінкі, якія ўтрымліваюць сімвалічныя кампаненты *новы* і *чырвоны*, што ў адзначаны час указвалі на новы лад жыцця, новыя пераўтварэнні. Так, у Быхаўскім раёне назва паселішча *Новая Трасна* з кампанентам новая суадносіцца з гідронімам *Трасна*, левым прытокам ракі Дняпро [1, с. 415]. Але не выключана паходжанне адзінкі ад айконіма *Старая Трасна*. Назва *Новы Болецк* (з 1927 года) у Гарадоцкім раёне часткова захоўвае страчанае найменне *Болецк*. Назва *Болецк*, вядомая з 1640 года, мае адгідранімічнае паходжанне ад патамоніма *Баля*. Назва паселішча *Чырвоная Хачэдня* ўзыходзіць да гідроніма *Хочамля*, правага прытока ракі Уза [1, с. 438]. З гэтай тапаасновай засведчана адзінка *Хоцэдня* ў Лёзненскім раёне.

Новыя адгідранімічныя назвы замянілі найменні, што паходзілі ад асабовых імёнаў. Так, страчанае назва паселішча *Германы*, засведчаная як вёска *Германы* з XVIII стагоддзя, матывавана ўласным іменем *Герман* < *Герман* [4, с. 52]. Айконім з фармантам *-ава Дарагакуплаза*, які знік у 1964 годзе, паходзіць ад антрапоніма *Дарагакуп*. Найменне з фармантам *-шчына Пахабаўшчына* ўзыходзіць да ўласнага імя *Пахаба*. Паселішча *Пахабаўшчына* вядома з XVIII стагоддзя як вёска фальварка *Ферберкава* ў складзе Слуцкага павета [5, с. 582]. Перайменаванні замянілі старажытныя адзінкі *Храноў*, *Лапінцы*, што маюць адантрапанімічнае паходжанне і матываваны ўласнымі імёнамі *Хрон*, *Лапа*. Фіналі *-шчына*, *-оў*, *-ава*, лакатыўны фармант *-аны*, які ўказвае на месца рассялення жыхароў, адносяцца да тыповых айканімічных фармантаў Беларусі.

Гэтыя новыя айконімы замянілі старажытныя адзінкі, матываваныя апелятывамі, якія змяшчалі звесткі пра адметнасці земляробства, а менавіта пра асаблівасці карыстання зямельным надзелам, яго памер, лакалізацыю, а таксама пра тыпы пасяленняў. Так, страчанае з 1964 года назва паселішча *Раздзёрка* суадносіцца з лексмай *раздзёра* 'узараная аблога, узараная цаліна', *раздор* 'поле або сенажаць на месцы выкарчаванага лесу' [3, с. 569]. У Чашнікаўскім раёне зніклае найменне *Маргі* ўзыходзіць да лексемы *морэ* 'адзінка вымярэння зямлі'. Як адзначаюць даследчыкі, ад земляробчага тэрміна *морэ* пасля XVI стагоддзя ўзнікалі шматлікія назвы вёсак, засценкаў, хутароў. Назва *Канец*, што ў Гарадоцкім раёне, паходзіць ад апелятыва *канец* 'участак ніў, які

ўпіраецца ў іншае поле' [6, с. 19]. Айконім *Калонія Сінайская* суадносіцца з апелятывам *калонія* (ст.-бел.) 'паселішча перасяленцаў з іншай мясцовасці' [3, с. 333]. Атрыбутыўны кампанент *Сінайская* суадносіцца з онімам *Сінай*. Страчанае ў 1940 годзе найменне *Парадзінскі Хутар* матывавана апелятывам *хутар* 'адасоблены зямельны ўчастак з паселішчам уладальніка' [3, с. 684]. Атрыбутыўны кампанент *Парадзінскі* ўказвае на прыналежнасць. Айконім у форме *Парадзінское* вядомы з XVII стагоддзя [7, с. 239].

Найменне *Беліцк* змяніла грувасткую назву паселішча *Пасёлак торфапрадпрыемства «Беліцкае»*, якая ўзнікла ў 20-я гады XX стагоддзя ад эргоніма *торфапрадпрыемства «Беліцкае»*, субстантыўны кампанент матываваны апелятывам *пасёлак* 'населены пункт гарадскога тыпу'. Страчанае найменне *Сеназавод* утворана ад апелятыва *завод* 'прамысловае прадпрыемства', які з'яўляецца

субстантыўным кампанентам у складзе адзінкі. Прэпанент адзінкі (*сена-*) падкрэслівае характар дзейнасці прадпрыемства, на базе якога ўзнікла паселішча.

Такім чынам, найменні, што ўзніклі ў адзначаны перыяд, матываваны гідронімамі, якія лакалізуюцца побач з аб'ектам. Сярод перайменаванняў засведчаны назвы, якія можна аднесці да ўмоўна адгідранімічных, бо яны па сваёй структуры падобны да найменняў тыпу *Адверніца, Брасавінка*. Гэтая ландшафтная мадэль абумоўлена геаграфічнымі асаблівасцямі рэгіёна і сведчыць пра прыярытэты тапанімічнай намінацыі на пэўнай тэрыторыі. Такія айконімы былі спробай падпарадкаваць новыя адзінкі тапанімічным заканамернасцям, уласцівым айконімам Беларусі. Але адначасова з увядзеннем у айканімічную сістэму новых адгідранімічных айконімаў былі страчаны старажытныя адзінкі, што ўказвалі на гістарычныя адметнасці грамадскага жыцця тагачаснага насельніцтва.

ЛІТАРАТУРА

1. Блакітны скарб Беларусі : энцыклапедыя : [рэкі, азёры, вадасховішчы, турысц. патэнцыял вод. аб'ектаў] / Г. С. Жукоўская [і інш.] ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 2007. – 480 с.
2. *Лемцюгова, В. П.* Тапонімы распаўядаюць : навукова-папулярныя эцюды / В. П. Лемцюгова. – Мінск : Літэратура і Искусство, 2008. – 416 с.
3. *Яшкін, І. Я.* Слоўнік беларускіх мясцовых геаграфічных тэрмінаў: тапаграфія, гідралогія / І. Я. Яшкін ; Беларус. дзярж. пед. ун-т. – Мінск : Беларус. навука, 2005. – 808 с.
4. *Бірыла, М. В.* Беларуская антрапанімія. Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны па бацьку, прозвішчы / М. В. Бірыла. – Мінск : Навука і тэхніка, 1966. – 328 с.
5. Памяць: гіст.-дакум. хроніка Нясвіжскага раёна / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 2001. – 632 с.
6. *Лемцюгова, В. П.* Беларуская айканімія. Лінгвістычны аналіз населеных пунктаў Мінскай вобласці / В. П. Лемцюгова. – Мінск : Навука і тэхніка, 1970. – 156 с.
7. *Капылоў, І. Л.* Тапанімія беларускіх дзелявых помнікаў XV–XVIII ст.: дыс. ... канд. філал. навук: 10.02.01 / І. Л. Капылоў. – Мінск, 2001. – 283 л.

REFERENCES

1. Blakitny skarb Belarusi : entsyklopedyya : [reki, azyory, vadaskhovishchy, turysts. patentsyial vod. abyektau] / G. S. Zhukouskaya [i insh.] ; redkal. : G. P. Pashkou [i insh.]. – Minsk : BelEn, 2007. – 480 s.
2. *Lemtsyugova, V. P.* Taponimy raspavyadayuts : navukovapapulyarnyya etsyudy / V. P. Lemtsyugova. – Minsk : Literatura i Iskusstvo, 2008. – 416 s.
3. *Yashkin, I. Ya.* Slounik belaruskikh myastsovykh geagrafichnykh terminau: tapagrafiya, gidralogiya / I. Ya. Yashkin ; Belarus. dzyarzh. ped. un-t. – Minsk : Belarus. navuka, 2005. – 808 s.
4. *Biryła, M. V.* Belaruskaya antrapanimiya. Ulasnyya imyony, imyony-myanushki, imyony pa batsku, prozvishchy / M. V. Biryła. – Minsk : Navuka i tekhnika, 1966. – 328 s.
5. Pamyats: gist.-dakum. khronika Nyasvizhskaga rayona / redkal.: G. P. Pashkou (gal. red.) [i insh.]. – Minsk : BelEn, 2001. – 632 s.
6. *Lemtsyugova, V. P.* Belaruskaya aykanimiya. Lingvistychny analiz naselenykh punktau Minskay voblastsi / V. P. Lemtsyugova. – Minsk : Navuka i tekhnika, 1970. – 156 s.
7. *Kapylou, I. L.* Tapanimiya belaruskikh dzelavykh pomnikau XV–XVIII st. : dys. ... kand. filal. navuk: 10.02.01 / I. L. Kapylou. – Minsk, 2001. – 283 l.